

Príloha č.1

Podmienky pre vzdelávanie detí so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami

Pri výchove a vzdelávaní žiakov s mentálnym postihnutím sa podľa § 94 ods. 2 písm . a) zákona č . 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a do plnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len zákon č . 245/2008 Z. z.) postupuje podľa vzdelávacieho programu pre žiakov s mentálnym postihnutím . Vzdelávací program pre žiakov s mentálnym postihnutím sa uplatňuje pri vzdelávaní žiakov s touto diagnózou v základnej škole podľa § 94 ods.1 písm. a) a b) zákona č . 245/2008 Z. z., t.j. v špeciálnej základnej škole pre žiakov s mentálnym postihnutím a v ďalších školách pre žiakov so zdravotným znevýhodnením, v špeciálnych triedach základných škôl alebo pri individuálnom začlenení. Vymedzuje špecifické potreby a požiadavky na komplexnú odbornú starostlivosť o žiakov s mentálnym postihnutím v školách, kde sú vzdelávaní.

Cieľom výchovy a vzdelávania žiakov so zdravotným znevýhodnením je okrem všeobecných cieľov, vychovávať a vzdelávať týchto žiakov tak, aby čo najviac rozvinuli vlastné kompenzačné mechanizmy, aby plnohodnotne vnímali, prežívali vlastný život a aby sa stali tvorcami hodnôt, ktoré vytvoria cieľavedomou prácou.

V našej škole sa vzdelávajú aj žiaci so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami :

- žiaci so zdravotným postihnutím (mentálnym postihnutím - variant A)
- žiaci s vývinovými poruchami
- žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia.

Žiaci so zdravotným postihnutím

Výchova a vzdelávanie žiakov so zdravotným znevýhodnením sa na našej škole uskutočňuje:

1. v špeciálnych triedach, ktoré sú zriadené pre žiakov s rovnakým druhom zdravotného znevýhodnenia s mentálnym postihnutím – variant A; niektoré vyučovacie predmety alebo činnosti môže žiak absolvovať mimo špeciálnej triedy,

Žiaci s vývinovými poruchami učenia

Žiaci s vývinovými poruchami učenia sú začlenení v bežných triedach školy, spolu s ostatnými žiakmi školy. Ak má takýto žiak špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, je vzdelávaný podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie ; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Vyučujúci daných predmetov vypracovávajú pre jednotlivých žiakov plány. Po štvrtroku sú prehodnocované a dopĺňané .

Individuálny výchovno-vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy. Je to dokument, ktorého účelom je plánovanie vzdelávania žiaka podľa jeho špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb.

Individuálny výchovno-vzdelávací program obsahuje:

- základné informácie o žiakovi a vplyve jeho diagnózy na výchovno-vzdelávací proces;
- požiadavky na úpravu prostredia školy a triedy;
- modifikáciu učebného plánu a učebných osnov;
- aplikáciu špeciálnych vzdelávacích postupov;
- špecifické postupy hodnotenia učebných výsledkov žiaka;
- špecifiká organizácie a foriem vzdelávania;
- požiadavky na zabezpečenie kompenzačných pomôcok a špeciálnych učebných pomôcok ;
- zabezpečenie servisu odborníkov – špeciálneho pedagóga, liečebného pedagóga, psychológa, logopéda

Všetky špecifické úpravy sa vypracovávajú v individuálnom rozsahu a kvalite tak, aby zodpovedali špeciálnym výchovno-vzdelávacím potrebám konkrétneho žiaka. Individuálny výchovno-vzdelávací program vypracováva triedny učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom, prípadne ďalšími zainteresovanými odbornými pracovníkmi podľa potreby a so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Ak je žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami potrebné prispôbiť obsah a formy vzdelávania v jednom alebo viacerých vyučovacích predmetoch, vypracuje vyučujúci daného predmetu v spolupráci so špeciálnym pedagógom ako súčasť individuálneho vzdelávacieho programu *Úpravu učebných osnov konkrétneho predmetu*. Jedná sa o úpravu obsahu vzdelávania žiaka, t. j. vychádza sa z učebných osnov predmetu. Vyučujúci učiteľ v spolupráci so špeciálnym pedagógom vypracuje postupnosť krokov pri preberaní učiva príslušného predmetu. Úprava učebných osnov predmetu, ktorá je súčasťou individuálneho vzdelávacieho programu, sa vypracováva len pre tie vyučovacie predmety, v ktorých žiak nemôže postupovať podľa učebných osnov daného ročníka.

Individuálny výchovno-vzdelávací program sa v priebehu školského roka môže upravovať a dopĺňovať podľa aktuálnych špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb žiaka. Úpravy výchovno-vzdelávacieho programu sú výsledkom odborných konzultácií všetkých zainteresovaných odborníkov a oboznamuje sa s nimi aj zákonný zástupca žiaka. Individuálny výchovno-vzdelávací program podpisuje riaditeľ školy, triedny učiteľ, špeciálny pedagóg a zákonný zástupca žiaka. Individuálny výchovno-vzdelávací program môže mať vypracovaný aj žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktor

ý je žiakom špeciálnej školy alebo špeciálnej triedy v prípade, že nemôže vzhľadom na svoje zdravotné znevýhodnenie plniť požiadavky príslušných vzdelávacích oblastí a štandardov.

Vzdelávací program pre žiakov s vývinovými poruchami učenia

ISCED 1 – primárne vzdelávanie, ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie
pod číslom CD-2008-18550/39582-1:914 dňa 26. mája 2009

Pre výchovu a vzdelávanie detí a žiakov s vývinovými poruchami učenia postupujeme podľa tohto programu a to v školskej integrácii, t. j. v triede spolu s ostatnými deťmi alebo žiakmi školy.

Cieľom vzdelávania žiakov s vývinovými poruchami učenia v primárnom a nižšom strednom stupni je pripraviť žiakov na vzdelávanie na akejkoľvek strednej škole s prihliadnutím na ich schopnosti a možnosť vykonávať zvolenú profesiu.

1. Vzdelávací program pre žiakov s vývinovými poruchami učenia

ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie

1.1 Ciele výchovy a vzdelávania žiakov s VPU

Žiaci základných škôl s VPU v základnej škole plnia rovnaké ciele vzdelávania ako ostatní žiaci základných škôl na nižšom strednom stupni vzdelávania.

1.2 Stupeň vzdelania

Nižšie stredné vzdelávanie

1.3 Profil absolventa

Osvojené kľúčové kompetencie absolventa základnej školy v prípade žiakov s VPU zodpovedajú profilu absolventa nižšieho stredného stupňa školského vzdelávania.

1.4 Vzdelávacie oblasti

Obsah školského vzdelávania žiakov s VPU v školskej integrácii je rovnaký ako obsah školského vzdelávania žiakov základných škôl. Každý žiak, ktorý je vzdelávaný v školskej integrácii v základnej škole v triede spolu so žiakmi bez ŠVVP má vyplnený Návrh na prijatie. Pre takého žiaka riaditeľ školy zabezpečí odbornú špeciálnopedagogickú starostlivosť v spolupráci s centrami špeciálno-pedagogického poradenstva alebo s centrom pedagogicko-psychologického poradenstva a prevencie alebo školským špeciálnym pedagógom a logopédom v rozsahu rámcového obsahu vzdelávania v predmete ILI a RŠF, ak je to doporučené špeciálno-pedagogickým vyšetrením. Vyučovanie týchto predmetov zabezpečujeme cez nášho špeciálneho pedagóga (osobitným rozvr

hom) a v prípade vážnych logopedických porúch cez centrá špeciálno-pedagogického poradenstva.

Začlenený žiak v školskej integrácii sa vzdeláva podľa rámcového učebného plánu našej základnej školy a podľa individuálneho vzdelávacieho programu (IVP) s prihliadnutím na poruchy. Obsah jeho vzdelávania vychádza zo vzdelávacieho programu pre deti a žiakov s vývinovými poruchami učenia. Počet hodín v školskom vzdelávacom programe sa môže navýšiť o 1-3 hodiny. IVP je súčasťou Návrhu na prijatie. IVP sa aktualizuje podľa požiadaviek ročníka a aktuálneho stavu žiaka. Postupuje sa podľa odporúčaní špeciálno-pedagogického vyšetrenia. Postup práce učiteľa so žiakom s narušenou komunikačnou činnosťou sa riadi odporúčaniami špeciálneho pedagóga v jednotlivých predmetoch, čo sú odporúčania postupu práce so žiakom s VPU dané Výhovným programom pre žiakov s narušenou komunikačnou činnosťou.

K zmierneniu prejavov a dôsledkov vyššie uvedených negatívnych vplyvov na vzdelávanie v triede zabezpečí učiteľ žiakovi nasledujúce podmienky:

- umiestni žiaka v triede tak, aby mohol vnímať výklad učiteľa všetkými zmyslami, do lavice posadí žiaka s takým spolužiakom, ktorý bude schopný a ochotný v prípade potreby pomôcť,
- k práci so žiakom prizve špeciálneho pedagóga, pracovný postup vo výchovno-vzdelávacom procese konzultuje s logopédom a so špeciálnym pedagógom,
- pri práci so žiakom používa vhodné pomôcky (po dohode so špeciálnym pedagógom) a učí ho s nimi pracovať aj samostatne a plní ďalšie podmienky podľa konkrétnych odborných odporúčaní (zo školského poradenského zariadenia a školského špeciálneho pedagóga).

Pre porozumenie a osvojenie preberaného učiva učiteľ:

- používa efektívne stratégie učenia,
- pracuje s námetom v takom rozsahu, ktorý je primeraný veku a mysleniu žiaka. V individuálnych prípadoch konzultuje rozsah učiva so špeciálnym pedagógom. Pri vyučovaní využíva skúsenosti žiaka a nadväzuje na ne, nové pojmy vždy vysvetlí a objasní ich v rôznych súvislostiach, využíva názorný materiál a poskytuje žiakovi možnosť manipulácie s ním,
- nové učivo usporiada po krokoch a dodržiava postupnosť od jednoduchého k zložitejšiemu, systematicky sa venuje žiakovi individuálne, aby žiak postupne preberal celé učivo, poskytne žiakovi dostatok možností na precvičovanie a osvojenie učiva, priebežne si overuje ako žiak porozumel učivu alebo úlohe, pri skúšaní a overovaní vedomostí žiaka volí formu písanú, ústnu i praktickú – uprednostňuje tú formu, ktorú v aktuálnom čase, prípadne aj pre konkrétny druh úloh odporúča školské poradenské zariadenie,
- otázky a úlohy zadáva tak, aby žiak mohol odpovedať jednoznačne, pri skúšaní a hodnotení žiaka si overí či žiak porozumel zadanej úlohe, umožní, aby šk

olský logopéd a školský špeciálny pedagóg mohol pracovať na vyučovacej hodine individuálne so žiakom, paralelne s vyučujúcim učiteľom.

- Pri vzdelávaní žiaka s VPU je nevyhnutná úzka spolupráca školy a rodiny, vytvorenie atmosféry spoločnej zodpovednosti a ujasnenia cieľov i postupov vedúcich k ich dosiahnutiu.

V priebehu nižšieho stredného vzdelávania je potrebné pomôcť žiakovi s VPU pri jeho profesionálnej orientácii a tým prispieť k jeho úspešnému sociálnemu začleneniu.

1.5 Všeobecné zásady hodnotenia žiaka s VPU

1. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka s VPU učiteľ rešpektuje jeho psychický a fyzický zdravotný stav, druh a závažnosť poruchy, ktorá má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete.

2. Učiteľ posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, svedomitosť, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení povinnej školskej dochádzky. Pri hodnotení učebných výsledkov žiaka kladie dôraz na jeho individuálne schopnosti, ktoré sú základom jeho pracovnej a sociálnej integrácie.

3. Pri hodnotení a klasifikácii žiaka je nevyhnutné postupovať podľa odporúčaní špeciálneho pedagóga a školského logopéda.

4. O spôsobe a možnostiach hodnotenia a klasifikácie triedny alebo vyučujúci učiteľ informuje zákonného zástupcu žiaka s VPU po konzultácii so špeciálnym pedagógom.

5. Pri hodnotení žiaka s VPU učiteľ taktne posudzuje úroveň jeho vedomostí nielen v porovnaní s rovesníkmi, ale najmä v porovnaní s uplynulým obdobím vzhľadom na predchádzajúce výkony samotného žiaka.

Pri hodnotení a klasifikácii výsledkov žiakov vychádzame z metodických pokynov na hodnotenie a klasifikáciu žiakov základných škôl č.22/2011- príloha č.2 – Zásady žiaka so zdravotným znevýhodnením začleneného v základnej škole.

1.6 Dĺžka výchovy a vzdelávania

Dĺžka vzdelávania žiakov s VPU, ktorí sú vzdelávaní v špeciálnych školách alebo v špeciálnych triedach pre žiakov s VPU alebo v školskej integrácii, môže byť predĺžená až o dva roky (§ 97 ods. 2 zákona č. 245/2008 Z. z.). V jej určení vychádzame zo vzdelávacích výsledkov žiakov, zo záverov špeciálno-pedagogických vyšetrení, kde navrhujú resp. nenavrhujú redukciu učiva.

1.7 Vzdelávacie oblasti

Obsah školského vzdelávania žiakov s VPU v školskej integrácii v základných školách je rovnaký ako obsah školského vzdelávania žiakov základných škôl.

Vzdelávací program pre žiakov s poruchou aktivity a pozornosti

ISCED 2 – nižšie stredné vzdelávanie

pod číslom CD-2008-18550/39582-1:914 dňa 26. mája 2009

Poruchu aktivity a pozornosti definujeme ako skupinu porúch správania, so začiatočnými prejavmi pred siedmym rokom veku života dieťaťa. Je to kombinácia hyperaktivity, poruchy pozornosti a neschopnosti sa primerane dlhší čas sústrediť na danú úlohu, pričom je toto správanie typické pre všetky situácie a je relatívne trvalé. Pri nevhodnom, najmä dlhodobejšom výchovnom prístupe, sa môžu sekundárne vyvinúť aj asociálne formy správania. Ako pridružená porucha sa môžu vyskytnúť aj špecifické poruchy učenia.

Vzdelávací program sa na našej škole realizuje formou integrácie v bežnej triede. Vzdelávanie žiakov s poruchou aktivity a pozornosti v primárnom a nižšom sekundárnom stupni podľa tohto vzdelávacieho programu ich pripravuje na vzdelávanie na akejkoľvek strednej škole s prihliadnutím na ich schopnosti a možnosť vykonávať zvolenú profesiu.

1. Ciele výchovy a vzdelávania

Ciele výchovy a vzdelávania sú v súlade s cieľmi výchovy a vzdelávania podľa Štátneho vzdelávacieho programu Štátneho vzdelávacieho programu pre 2. stupeň základnej školy ISCED 2.

Špecifickým cieľom je reedukácia a korekcia prejavov v učení a správaní, ktoré sú dôsledkom diagnostikovaného zdravotného znevýhodnenia ako aj tréning požadovaných vzorov, foriem správania a následne aj reedukácia vlastností vo vzťahu k učeniu.

2. Stupeň vzdelania

Stupeň vzdelania je definovaný v Štátnom vzdelávacom programe pre 2. stupeň základnej školy ISCED 2.

Žiak s poruchou aktivity a pozornosti je prijatý do základnej školy, ktorá je jeho kmeňovou školou.

3. Profil absolventa

Profil absolventa je definovaný v Štátnom vzdelávacom programe pre 2. stupeň základnej školy ISCED 2.

4. Vzdelávacie oblasti a prierezové témy

Vzdelávacie oblasti a prierezové témy sú totožné so vzdelávacími oblasťami a prierezovými témami podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre 2. stupeň základnej školy ISCED 2.

5. Špecifiká výchovy a vzdelávania

Základom pre špecifický postup pri vzdelávaní žiakov s poruchou aktivity a pozornosti je vytvorenie pozitívneho vzťahu medzi učiteľom a žiakom. Vzdelávanie žiaka s poruchou aktivity a pozornosti si vyžaduje koordinovaný tímový prístup učiteľa, psychológa, špeciálneho pedagóga, logopéda podľa potreby. Špecifiká vzdelávania je potrebné uvažovať v individuálnom rozsahu a podľa individuálnych potrieb žiakov vo všetkých formách vzdelávania nasledovne:

- Všeobecné ciele vzdelávania v jednotlivých vzdelávacích oblastiach a kompetencie sa prispôsobujú individuálnym osobitostiam žiakov s poruchou aktivity a pozornosti.
- V prípade individuálnej integrácie v bežnej triede základnej školy môže na vyučovacích hodinách podľa potreby pracovať so žiakom s poruchou aktivity a pozornosti školský špeciálny pedagóg aj individuálne podľa individuálneho vzdelávacieho programu žiaka / Obsah, formy a postup svojej činnosti konzultuje s príslušným učiteľom.
- Školský špeciálny pedagóg pracuje individuálne so žiakom s cieľom systematickej, intenzívnej korekcie, terapie alebo reedukácie v čase mimo vyučovacích hodín.
- V prípade potreby si školy, v ktorých sa vzdelávajú žiaci s poruchou aktivity a pozornosti, vo svojich školských vzdelávacích programoch, môžu pre týchto žiakov zvýšiť počet voliteľných hodín o 1 až 3 hodiny týždenne.
- Pri vyučovaní žiakov s poruchou aktivity a pozornosti učiteľ sa riadi odporučeniami z záverov špeciálno-pedagogického vyšetrenia, zohľadňujúc aktuálny psychický stav, správanie a potreby žiaka.
- Vo vyučovaní žiakov s poruchou aktivity a pozornosti, u ktorých sa predpokladá, že po ukončení vzdelávania v základnej škole budú pokračovať vo vzdelávaní v stredných odborných školách, sa na 2. stupni základnej školy odporúča vo všetkých ročníkoch vyučovať predmety zo vzdelávacej oblasti Človek a svet práce.
- Žiakovi s poruchou aktivity a pozornosti nemožno znížiť známku pri hodnotení učebných výsledkov alebo správania, pokiaľ sú nedostatočné učebné výsledky alebo nevhodné prejavy správania dôsledkom stanovenej diagnózy. K hodnoteniu a klasifikácii správania žiaka s diagnostikovanou poruchou aktivity a pozornosti zníženou známkou zo správania možno pristúpiť len po odbornom posúdení a odporúčení tohto postupu príslušným poradenským zariadením a to na základe takých prejavov správania žiaka

, ktoré sú závažným porušením školského poriadku, ako napr. neospravedlnené hodiny, fyzické ublíženie iným osobám a pod..

- Pri hodnotení učebných výsledkov aj správania sa kladie dôraz na motivačnú zložku hodnotenia.

6. Vzdelávacie štandardy

Vzdelávacie štandardy sú totožné so vzdelávacími štandardami podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre 2. stupeň základnej školy ISCED 2.

7. Rámcové učebné plány

Rámcové učebné plány sú totožné s rámcovými učebnými plánmi podľa Štátneho vzdelávacieho programu pre 2. stupeň základnej školy ISCED 2.

8. Organizačné podmienky na výchovu a vzdelávanie

Vzdelávanie formou individuálnej integrácie

Ak sa porucha aktivity a pozornosti premieta do vzdelávacieho procesu, žiakovi vytvárame špeciálne podmienky na vzdelávanie, takýto žiak má špeciálne výchovnovzdelávacie potreby a musí byť v škole evidovaný ako žiak so špeciálnymi výchovnovzdelávacími potrebami. Podmienkou je súhlas jeho zákonného zástupcu.

Potvrdenie o tom, že žiak má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby vydáva podľa kompetencií, na základe odborného vyšetrenia, školské zariadenie výchovného poradenstva a prevencie.

Žiak, ktorý má špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby, má vypracovaný individuálny vzdelávací program. Individuálny vzdelávací program vypracováva škola spoločne s odborným zariadením výchovného poradenstva a prevencie podľa kompetencií. Žiak môže mať špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby počas celého vzdelávacieho cyklu alebo len počas limitovaného obdobia, čo sa posudzuje na základe výsledkov odborného vyšetrenia školského zariadenia výchovného poradenstva a prevencie.

Žiakovi so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, ktorý sa vzdeláva v bežnej triede základnej školy zabezpečujeme odborné personálne, materiálne, priestorové a organizačné podmienky v rozsahu a kvalite zodpovedajúcej jeho individuálnym potrebám a na základe doporučení špeciálno-pedagogickej poradne, kde je žiak prijatý. Riaditeľ školy pri výchove a vzdelávaní takéhoto žiaka zabezpečuje systematickú spoluprácu školy so školským zariadením výchovného poradenstva a prevencie.

Individuálny vzdelávací program je súčasťou povinnej dokumentácie žiaka individuálne integrovaného v bežnej triede základnej školy.

Vzdelávanie žiakov s narušenou komunikačnou schopnosťou (NKS) v triede spolu s ostatnými žiakmi školy (v školskej integrácii)

Každý žiak, ktorý je vzdelávaný v školskej integrácii v základnej škole v triede spolu s ostatnými žiakmi bez ŠVVP má vyplnený Návrh na prijatie. Pre takého žiaka riaditeľ školy zabezpečí odbornú logopedickú starostlivosť v spolupráci s centrom špeciálno-pedagogického poradenstva.

Začlenený žiak v školskej integrácii sa vzdeláva podľa rámcového učebného plánu príslušnej školy, v ktorej sa vzdeláva a podľa individuálneho vzdelávacieho programu (ďalej len „IVP“) s prihliadnutím na narušenie. Obsah jeho vzdelávania vychádza zo vzdelávacieho programu pre deti a žiakov s NKS. Počet hodín v školskom vzdelávacom programe sa môže navýšiť o 1-3 hodiny.

IVP je súčasťou Návrhu na prijatie. IVP musí byť v súlade s obsahom predmetu ILI. IVP sa aktualizuje podľa požiadaviek ročníka a aktuálneho stavu žiaka. Vyučovanie týchto predmetov zabezpečujeme cez nášho špeciálneho pedagóga (osobitným rozvrhom) a v prípade vážnych logopedických porúch cez centrá špeciálno-pedagogického poradenstva.

Metódy a postupy používané na vyučovaní vychádzajú z výsledkov logopedickej diagnostiky, cieľov a obsahu predmetu ILI a individuálneho plánu logopedickej terapie.

Riaditeľ školy zabezpečí, aby v záujme žiaka boli rešpektované odporúčania uvedené v správe z odborného vyšetrenia k školskej integrácii k postupom pri vzdelávaní a k postupom pri hodnotení a klasifikácii.

Všeobecné odporúčania pre postup učiteľa žiaka s NKS vo výchovno-vzdelávacom procese

Vo výchovno-vzdelávacom procese učiteľ:

- akceptuje problémy žiaka spojené s jeho narušenou komunikačnou schopnosťou a rešpektuje špecifiká jeho osobnosti
- rešpektuje správanie žiaka spôsobené jeho narušením
- podporuje a taktne usmerňuje jeho spôsoby seberealizácie
- povzbudzuje žiaka a vytvára príležitosti pre jeho pozitívne hodnotenie
- stimuluje rozvíjanie tých schopností, ktoré v dôsledku narušenia nie sú dostatočne vyvinuté
- podporuje všetky snahy žiaka o ústnu i písomnú komunikáciu a vedie ho ku komunikatívnosti i ostatných spolužiakov
- žiakovi dôveruje a oslovuje ho rovnakým spôsobom ako ostatných spolužiakov
- poskytuje žiakovi podnety na hodnotiace myslenie a vedie ho k primeranému sebahodnoteniu
- vedie žiaka k samostatnosti a pozitívnym prístupom zvyšuje jeho sebadôveru

- kladie na žiaka primerané požiadavky, nez'lavuje v nárokoch a neoslobodzuje ho od činností, ktoré môže s individuálnou pomocou učiteľa alebo spolužiakov zvládnuť
- zachováva diskretnosť o problémoch žiaka s NKS a nereferuje o nich pred inými žiakmi, či rodičmi.

Vo výchovno-vzdelávacom procese učiteľ zohľadňuje špecifiká osobnosti a poznávacích procesov žiaka s narušenou komunikačnou schopnosťou, ktoré môžu byť prítomné, najmä:

- motorická instabilita
- nedostatky vo vývine psychomotorických zručností
- znížená miera koncentrácie a vytrvalosti pozornosti
- pomalé tempo zapamätávania a narušenie pamäti
- ťažkosti pri niektorých myšlienkových operáciách
- neadekvátne emocionálne reakcie
- zvýšená unaviteľnosť
- znížená sebadôvera
- nerovnomerné výkony a i.

K zmierneniu prejavov a dôsledkov vyššie uvedených negatívnych vplyvov na vzdelávanie v triede zabezpečí učiteľ žiakovi nasledujúce podmienky:

- umiestni žiaka v triede tak, aby mohol vnímať výklad učiteľa všetkými zmyslami,
- do lavice posadí žiaka s takým spolužiakom, ktorý mu bude schopný a ochotný v prípade potreby pomôcť,
- pracovný postup vo výchovno-vzdelávacom procese konzultuje s logopédom a so špeciálnym pedagógom,
- pri práci so žiakom používa vhodné pomôcky (po dohode so špeciálnym pedagógom) a učí ho s nimi pracovať aj samostatne,
- a ďalšie podmienky podľa konkrétnych odborných odporúčaní (zo školského poradenského zariadenia a školského špeciálneho pedagóga).

Pre porozumenie a osvojenie preberaného učiva učiteľ:

- pracuje s námetom v takom rozsahu, ktorý je primeraný veku a mysleniu žiaka. V individuálnych prípadoch konzultuje rozsah učiva so špeciálnym pedagógom.
- pri vyučovaní využíva skúsenosti žiaka a nadväzuje na ne,
- nové pojmy vždy vysvetlí a objasní ich v rôznych súvislostiach,
- využíva názorný materiál a poskytuje žiakovi možnosť manipulácie s ním,
- nové učivo usporiada po krokoch a dodržiava postupnosť od jednoduchého k zložitejšiemu,

- systematicky sa venuje žiakovi individuálne, aby žiak postupne preberal celé učivo,
- poskytne žiakovi dostatok možností na precvičovanie a osvojenie učiva,
- priebežne si overuje ako žiak porozumel učivu alebo úlohe,
- pri skúšaní a overovaní vedomostí žiaka volí formu písanú, ústnu i praktickú – uprednostňuje tú formu, ktorú v aktuálnom čase, prípadne aj pre konkrétny druh úloh odporúča školské poradenské zariadenie,
- otázky a úlohy zadáva tak, aby žiak mohol odpovedať jednoznačne,
- pri skúšaní a hodnotení žiaka si overí či žiak porozumel zadanej úlohe.

Pri vzdelávaní žiaka s NKS je nevyhnutná úzka spolupráca školy a rodiny, vytvorenie atmosféry spoločnej zodpovednosti a ujasnenia cieľov i postupov vedúcich k ich dosiahnutiu.

Všeobecné zásady hodnotenia

- Pri hodnotení učebných výsledkov učiteľ rešpektuje psychický a fyzický stav žiaka, druh a závažnosť narušenia komunikačnej schopnosti, ak má vplyv na úroveň a výsledky práce žiaka v príslušnom predmete.
- Učiteľ posudzuje učebné výsledky žiaka objektívne a primerane náročne, pričom prihliada aj na jeho vynaložené úsilie, individuálne schopnosti, záujmy a na predpoklady jeho ďalšieho vzdelávania po ukončení základnej školy.
- Pri hodnotení a klasifikácii žiaka je nevyhnutné postupovať podľa odporúčaní logopéda a špeciálneho pedagóga.
- O spôsobe a možnostiach hodnotenia a klasifikácie triedny alebo vyučujúci učiteľ informuje zákonného zástupcu žiaka s NKS po konzultácii s logopédom a s špeciálnym pedagógom.
- Pri hodnotení žiaka s NKS učiteľ posudzuje úroveň jeho vedomostí najmä v porovnaní s uplynulým obdobím vzhľadom na predchádzajúce výkony samotného žiaka.

Kompenzačné a špeciálne učebné pomôcky pre žiakov s vývinovými poruchami učenia (VPU) : vždy sa treba riadiť odporúčeniami poradenských zariadení

Žiaci s vývinovými poruchami učenia v škole používajú pomôcky:

Technické pomôcky : diktafón (žiak ho môže používať po dohode s vyučujúcim

pri vysvetľovaní nového učiva), v praxi sa osvedčilo, že zapnutie a vypnutie diktafónu počas výkladu na hodine realizuje pedagóg), magnetofón pri nahrávaní učiva pri domácej príprave, prenosný DVD prehrávač, kalkulačka, počítač/notebook, korekcia gramatiky v počítači.

MŠ SR schválilo učebnú pomôcku Program DysCom SK pod č. CD-2007-23443/47459-

1:914 s platnosťou od 1. februára 2008 a odporúča jej používanie pri výchovno-vzdelávacej a poradenskej činnosti so zameraním na žiakov so ŠVVP a žiakov s ťažkosťami s osvojovaním čítania a písania v školách a poradenských zariadeniach (Časť 2.1 Všeobecné pokyny bod 21 POP 2008/2009).

CD , Detský kútik 1 – 5 – pre 1. – 4. roč. ZŠ a na vyučovanie žiakov s VPU, Maľovanie pre deti – zoznamuje deti s kreslením na počítači,

FONO – súbor programov na rečovú terapiu vhodný pre deti s poruchami reči a poruchami učenia sa; program má doložku MŠ SR,

Boardmaker – CD - poskytuje široké možnosti vytvárania vzdelávacích materiálov ako napr. pracovné listy, hry a pod.

Didaktické pomôcky : pravidlá slovenského pravopisu, rôzne gramatické tabuľky (žiak ich môže mať k dispozícii kedykoľvek počas vyučovacej hodiny), tabuľka malej a veľkej násobilky, číselná os, prehľad vzorcov, matematické, fyzikálne, chemické tabuľky, atlas, slovník, ilustrácie, kartičky so slabikami, názorné pomôcky.

Upravené materiály : tlačené (kopírované) materiály na individuálnu prácu, predpísané texty na dopĺňanie, cvičenia, kde i, y len dopisuje, diktát pripravený ako dopĺňovačka, učiteľom pripravené poznámky - nalepenie do zošita, odkopírované poznámky od spolužiakov, farebné podčiarkovanie, zvýrazňovanie podstatného v texte, vypracovanie osnovy, vyjadrenie obsahu obrázkom, nákresy, rozdelenie učebného textu pri štúdiu na kratšie úseky, vypracovanie konspektu (zápis podstatného z toho, čo sa práve naučil v bodoch).

Kompenzačné pomôcky : dyslektické (čítacie) okienko (text sa postupne odkrýva a číta nahlas po slabikách), dyslektická tabuľka (pomocou farebného odlíšenia a prehľadného usporiadania rozdelenia hlások sa uplatňujú gramatické pravidlá o tvrdých, mäkkých spoluhláskach a slabikách, o vybraných slovách), obrázková abeceda, písmená na kockách, gymnastická lopta, ďalšie pomôcky odporúčané poradenským zariadením.

Žiaci s poruchami aktivity a pozornosti môžu používať v základnej škole pomôcky:

v triede na viditeľnom mieste režim dňa, časový harmonogram aktivít pre daný deň, osnovu učiva, ktoré sa má žiak naučiť, slúchadlá na stlmenie okolitých zvukov pri samostatnej práci (na určitý čas), diktafón, semafor (červené svetlo znamená stop nevhodnému správaniu), prípadne ďalšie pomôcky (kompenzačné, špeciálne učebné) podľa odporúčania poradenského zariadenia. Na lavici počas vyučovania má k dispozícii len tie učebné pomôcky, ktoré momentálne potrebuje.

Potrebná je ostražitosť pri používaní ostrých predmetov na vyučovaní (nožničky, kružidlá), po použití by sa mali uložiť na bezpečné miesto.

V triede je relaxačné miesto, resp. v škole relaxačná miestnosť (tu žiak podľa potreby relaxuje alebo sa mu môže venovať asistent učiteľa, špeciálny pedagóg).

Ak žiak svojím správaním vážne a sústavne narúša vyučovanie, prípadne jeho správanie ohrozuje iných žiakov, učiteľa alebo jeho samého, je možné vyučovanie alebo ho časť realizovať individuálne, v inej miestnosti, kde dočasne úlohu učiteľa preberie školský špeciálny pedagóg.

Kompenzačné, špeciálne učebné pomôcky a úpravy testu používané pri skúškach Pomôcky, kompenzačné pomôcky a formu úpravy testov, ktoré žiaci môžu využívať pri Testovaní 9, by mali mať možnosť využívať počas celej dochádzky do základnej školy a počas prijímacích skúšok na strednú školu.

Kompenzačné pomôcky sa pre žiakov s poruchami správania nepoužívajú, ak sa porucha nekombinuje s inou poruchou alebo s postihnutím.

Žiaci zo sociálne znevýhodneného prostredia

Sociálne znevýhodnené prostredie (znevýhodnenie chudobou alebo kultúrou)- definujeme ako prostredie, ktoré vzhľadom na sociálne a jazykové podmienky nedostatočne stimuluje rozvoj mentálnych, vôľových a emocionálnych vlastností jednotlivca, nepodporuje jeho efektívnu socializáciu a neposkytuje dostatok primeraných podnetov pre rozvoj osobnosti. Spôsobuje sociálno-kultúrnu depriváciu, deformuje intelektuálny, mravný a citový rozvoj jednotlivca a z aspektov edukácie ho z týchto dôvodov považujeme za osobu so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami. Špeciálne edukačné potreby dieťaťa sú požiadavky na špeciálne uspokojenie podmienok, organizácie a realizácie výchovno-vzdelávacieho procesu tak, aby zodpovedali osobitostiam žiaka, ktorého telesný, psychický alebo sociálny vývin sa výrazne líši od štandardného vývinu.

Sociálne znevýhodnené prostredie (ďalej SZP) je pre žiaka rodina :

- ktorej sa poskytuje pomoc v hmotnej núdzi a príjem rodiny je najviac vo výške životného minima,
- v ktorej aspoň jeden z rodičov alebo osoba, ktorej je dieťa zverené do osobnej starostlivosti patrí do skupiny znevýhodnených uchádzačov o zamestnanie,
- v ktorej najvyššie ukončené vzdelanie rodičov je základné, alebo aspoň jeden z rodičov nemá ukončené základné vzdelanie,
- ktorá má neštandardné bytové a hygienické podmienky (napr. žiak nemá vyhradené miesto na učenie, nemá vlastnú posteľ, nie je zavedená elektrická prípojka a pod.).

Výchova a vzdelávanie žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Špecifickým cieľom výchovy a vzdelávania žiakov zo SZP je prostredníctvom eliminácie alebo odstránenia hendikepov vyplývajúcich zo sociálneho znevýhodnenia (komu

nikáčnej schopnosti, kultúrne a sociálne vylúčenie, hygienické návyky...) dosiahnuť pri meraní rozvoj ich schopností

Uskutočňuje sa:

- v školách v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi školy; pričom niektoré (pre neho problémové) vyučovacie predmety môže žiak absolvovať v rámci individuálneho vzdelávacieho programu
- v školách v bežných triedach spoločne s ostatnými žiakmi školy podľa individuálneho vzdelávacieho programu, ktorý vypracúva škola v spolupráci so školským zariadením výchovnej prevencie a poradenstva; zákonný zástupca žiaka má právo sa s týmto programom oboznámiť.

Kompenzačné pomôcky žiakov zo sociálne znevýhodneného prostredia

Pri výchove a vzdelávaní žiakov zo SZP, ktorým boli diagnostikované ŠVVP, sa používajú pomôcky: názorné pomôcky, predmety dennej potreby (reálne predmety alebo modely), pomôcky na rozvoj reči, myslenia a iných psychických funkcií (obrázky, literatúra, časopisy, počítačové programy...), pomôcky na rozvoj vnímania, pozornosti, pamäti, vôle, pomôcky na rozvoj jemnej motoriky, pomôcky motivačné.

Vo všetkých organizačných formách vzdelávania je potrebné vytvárať žiakom zo sociálne znevýhodneného prostredia špecifické podmienky pre ich úspešné vzdelávanie a uspokojovanie ich špeciálnych výchovno-vzdelávacích potrieb, najmä:

- znížiť počet žiakov v bežnej triede, čím sa zvýši efektívnosť práce, umožní sa vyššia miera individuálneho prístupu k žiakovi,
- realizovať celodenný výchovný systém, ktorý predlžuje čas dieťaťa v motivujúcom, školskom prostredí a umožňuje mu zmysluplne stráviť voľný čas a pripravovať sa na vyučovanie,
- vytvoriť atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká detí,
- pri vytváraní školských vzdelávacích programov zohľadňovať atraktívne edukačné prostredie rešpektujúce sociálne, kultúrne a jazykové špecifiká detí zo sociálne znevýhodneného prostredia národnostných menšín
- realizovať programy orientované na zlepšenie spolupráce rodičov rómskych detí so základnou školou,
- zabezpečiť systém doučovacích aktivít pre zaostávajúce rómske deti (v spolupráci s MVO, komunitnými centrami) – napr. kurzy po vyučovaní,
- vytvoriť alternatívne učebné osnovy, ktoré bude môcť škola použiť pri prispôbovaní obsahu výučby rómskych detí zo sociálne znevýhodneného prostredia (redukcia obsahu, praktickejšia orientácia, učenie zážitkovou metódou, alternatívne formy vzdelávania - animácia); zároveň treba prijať opatrenia, ktoré zabránia zneužitiu takýchto osnov na vytváranie segregovaných tried,

- implementovať ako súčasť školského vzdelávacieho programu vzdelávacieho programu multikultúrnej výchovy a výchovy proti predsudkom.